

JINÉ PÍSNĚ

JACEK DUKAJ

host

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu
čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele
práv zakázána.

This publication was produced with the support
of the ©POLAND Translation Programme
Vydání bylo podpořeno překladovým programem ©POLAND

BOOK INSTITUTE

©POLAND

Inne pieśni

Copyright © Jacek Dukaj, 2003

Copyright © Wydawnictwo Literackie, 2003

Cover design: Tomasz Bagiński © by Wydawnictwo
Literackie, Cracow, 2003

Translation © Michala Benešová, 2025

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2025 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2885-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-2886-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2887-5 (MobiPocket)

V životě jsem si vypěstoval obzvláštní citlivost na Formu a skutečně se lekám toho, že mám na ruce pět prstů. Proč pět? Proč ne 328584598208854? A proč ne všechna množství najednou? A proč zrovna prst? Neexistuje pro mě nic fantastičtějšího než to, že jsem teď a tady takový, jaký jsem, určitý, konkrétní, zrovna takový, a ne jiný. A bojím se jí, Formy, jako divé zvěře! Sdílejí můj neklid i jiní lidé? Nakolik? Necítí Formu jako já, její autonomii, její libovolnost, její tvůrčí zuřivost, rozmary, perverze, její hromadění a rozpadávání, její nezadržitelnost a bezmocnost, ustavičné zamotávání a rozmotávání.

Witold Gombrowicz

*Jeden je lidský rod, jeden božský.
Tatáž Matka nám vdechla život.
Však rozdíl moci nás dělí ve všem.*

Pindaros

A

Nokturno

Mlha vířila kolem drožky, pan Berbelek se pokoušel vyčíst svůj osud z měkkých tvarů bílošedé suspenze. Mlha, voda, kouř, listí ve větru, sypký písek a dav lidí — v nich je vidět nejlépe.

Hlava mu padala na kožené polstrování. Zhluboka nasál do plic vlhký vzduch, chránil se tak před morfou noci, drobný človiček v drahém plášti, s příliš hladkou tváří a příliš velkýma očima. Zvedl ze sedadla noviny, které tam zanechal někdo z předchozích cestujících. Ve špinavém světle pouličních pyrokálních lamp stěží luštil herdonské písmo — písmena připomínala runy, útržky nějakých větších znaků, vpravo tučné a tlusté, směrem doleva postupně blednoucí. Tvrdý papír se mezi prsty v rukavicích muchlal a lámal. MĚSÍČNÍ VĚDMA SE ZAMILOVALA. KDO JE JEJÍ VYVOLENÝ? Ve vedlejším sloupci — rytina zobrazující mořskou obludu a titulek: HLAVNÍ NIMROD AFRICKÉ SPOLEČNOSTI ZTRACEN NA MOŘI. A politický komentář rytera Dreuga-z-Kohle: *Vskutku bylo tak těžké předvídat spojení Jana Černovouse s kratistým Sedmiprstým? Řím, Gotland, Franky a Neurgie se nyní budou muset sklonit před Černokněžníkovým snem. Poděkujme našim diplomatům za jejich vynikající práci!* Text přímo přetékal sarkasmem. V kalužích na černé dlažbě se odrážel Měsíc ve třetí čtvrti, jeho bezmračné nebe odhalovalo růžová moře, kratista Illea vskutku musela být v dobré náladě (třeba se opravdu zamilovala?), anebo záměrně šířila svou korunu tak silně. Anthos pana Berbeleka málokdy sahal dál než na vzdálenost natažené ruky a skutečně jen

v mlze, v kouři se dalo zahlédnout cosi z jeho tvaru — možná právě budoucnost, náznak kismetu, jak praví oblíbená pověra. Nepodrobil snad dnes večer pan Berbelek své vůli jak ministra Bruga, tak Šulimu? Hleděl proto zamyšleně do vířící mlhy.

Ktlap, ktlap, ktlappp, drožkář koně nepopoháněl, noc byla tichá a teplá, okamžik si vynucoval klid a rozvahu. Pan Berbelek vzpomínal na Šulimin horký vinný dech a vůni jejích egyptských parfémů. Na jaře tohoto roku skončila vláda asketické módy z Herdonu (malé vítězství nad kratistem Anaxegyrem, alespoň na tomto poli) a do salonů se vrátily tradiční evropské chimáty, londýnské kaftany, košile bez knoflíků odhalující hrud' a pro ženy kaftorské šaty, soforie a mitani, arabské šalvary, korzety zvedající poprsí, nápadné šperky v bradavkách. Šulimina předloktí obepínaly dlouhé spirálovité náramky z bronzu ve tvaru hadů, a když esthlé Amitace podala Berbelekovi ruku, aby ji políbil (její kůže při dotyku téměř pálila), pohlédl hadovi přímo do smaragdových očí. „Esthlé.“ „Esthle.“ Už se usmívala, to je dobré znamení, od první chvíle si vynutil formu laskavosti a důvěrnosti. Pak mu skrytá za modrým vějířem šeptala ironické komentáře o hostech procházejících kolem. I o svém strýci. Esthlos A. R. Bruge, ministr obchodu Neurgijského knížectví, se nedávno zapletl do komplikovaného románu s gótskou kavaleristkou, setnicí Hororu, která byla zjevně mocný demiurg — z každého setkání s ní se Bruge vracel o chloupek pohlednější a o chloupek hloupější, smála se Šulima. Možná už ministra skutečně zpracovali dřív. Souhlasil totiž s Berbelekovým návrhem v podstatě bez námitek, mávnutí ruky a úšklebek, nechtěl to rozebírat — Kupecký dům Njute, Ikita te Berbelek tak získal faktický monopol na dovoz kožešin ze Severního Herdonu. Pan Berbelek slavil. Mezi jedním a druhým přípitkem pozval Šulimu do svého letního sídla v Ibérii, ani nad tím nepřemýšlel. Zvedla obočí, rozevřela vějíř, had blýskl zeleným okem. „S radostí.“ Avšak nyní, když pan Berbelek ve vlhkém tichu počítá v kalužích horké Měsíce a údery kopyt o městskou dlažbu, uvažuje takto: A co když to bylo přesně naopak, co když mnou zákeřně pronikl její anthos a ono pozvání vypudil z mých úst její vzdor?

Když mi vyprávěla příběh o gótské setnici-demiurgovi, nepokoušela se mi tím něco naznačit...?

Mlha prořídla, viděl ostré obrysy budov sklánějící se nad odkrytou střechou drožky. Klasická vodenburská architektura Berbeleka nikdy příliš neokouzlovala, všechny ty masivní domy namačkané jeden vedle druhého v klikatých řadách, ulice jako kaňony kamenného labyrintu, střechy zježené chrliči, okna připomínající střílny, portály jako brány krypt, tmavé dvorky za vraty schovanými ve stínu, věčně mokré kočičí hlavy, po nichž dolů, k přístavu, k moři, stékají stružky městské špíny... Centrum i většina obytných čtvrtí hlavního města byly vybudovány za vlády kratista Řehoře Morouse, v době, kdy sídlil v knížecím paláci. Keros Vodenburgu se tehdy v ohni kratistovy koruny vskutku ohýbal a rozpouštěl jako vosk, po Řehořově odchodu pak palác znehybněl ve formě přízračných zahrad kamene a oceli. Berbelek tam byl pozván brzy po příjezdu do Vodenburgu, jeho vlastní dům mu pak oproti paláci připadal vcelku slunečný a veselý. Lidé se však mění rychleji než neživá hmota. Tři generace po Řehořovi Temném se obyvatelé Vodenburgu naučili smát a bavit, za uplynulých šest let od nich dokonce slyšel i několik vtipů. Šulima naštěstí nepochází odsud. Otevřel *Soumračného jezdce* na předposlední straně. Dnešní karikatura — zaostřil — zobrazovala kancléře Loka na všech čtyřech, jak s blaženým výrazem vylizuje Černokněžníkův nočník. Inu, Řím taky nepostavili za den, ani smysl pro humor nepadá z nebe.

Projeli chrámovým náměstím. Na schodišti Ištařina domu zahlédl několik kurev z noviciátu, bílá stehna zářila ve světle plynových lamp. Drožka zahnula a v prudce klesající ulici zrychlila, ktlapp-ktlapp. Sáhl do vnitřní kapsy kaftanu, vyňal tabákovnici a zápalky. Áno. Vdechl kouř, zaklonil hlavu, opřel ji o koženou sedačku a zahleděl se do nebe. Přestože odpoledne sprchlo, bylo nyní bezmračné, hvězdy šibalsky blikaly, Měsíc téměř oslepoval. Jen vpředu, nad přístavem, kde na železných řetězech viseli létající vepři, zakrývaly hvězdnou oblohu jejich baňaté siluety. Tabákovec rudě žhnul, pan Berbelek vyfoukl kouř, jasné jiskry vyletěly do noci. Řekněme, že Kristoff udrží obrat na

loňské úrovni. Ale po převzetí vládních zakázek... Sto dvacet, sto čtyřicet tisíc grošů čistého zisku. Z toho patnáct procent... Řekněme dvacet tisíc. Konečně bych vyplatil otce a vyřešil renty pro Orlandu, Marii a děti. Měl by sis také zaplatit služby nějakého dobrého technita těla. Jen si to, Hieronime Berbeleku-z-Ostrohu, přiznej — stárneš jako každý.

Monotónní pohyb drožky a rytmický klapot kopyt přece jen uspávaly, téměř hypnotizovaly — když drožka zastavila, Hieronim sebou trhl jako probuzený z ranního snu.

„Jsme na místě, esthle,“ zamumlal kočí.

Pan Berbelek vystoupil a neohrabaně šátral v kapse po drobných.

Brána na dvůr byla samozřejmě zavřená, pyrokální světlo však hořelo nad menšími dveřmi vedle. Třikrát na ně zatukal stříbrnou rukou jetí hole. Drožka pomalu oddrkotala vzhůru prázdnou ulicí, směrem k chrámovému náměstí. Ještě jedno potáhnutí z černého tabákovce v chladném přitímném úsvitu, v té nejdelší hodině, kdy si bohové protahují kosti a keros vesmíru je o něco měkčí, o něco bližší Hmotě...

„No konečně! Už jsem si myslel, že se tuhle noc ani nevrátíš! Jaký byl ples, co? No tak, dej mi ten plášť! A rukavice. Snad zase nepršelo?“

Pan Berbelek mrzutý výlev starého sluhy ignoroval. Ani si nesundal kaftan a rovnou vstoupil do knihovny v přední části domu. Tady na prázdném pultíku načmáral na malý lístek z telecího pergamenu stručnou informaci o úspěšném jednání s ministerstvem obchodu. Když list po židovském způsobu dvakrát přeložil, rozehřál nad svící zelený šelak a dopis jím zapečetil. Ještě pečetní prsten se znakem Ostrohu a:

„Porte! Ať to Anton odnese do kanceláře esthla Njuta. Okamžitě!“

Od pultíku se však neodvrátil. Ten kouř nad svící — zvedl ruku — vždyť tady není průvan — je to šavle, meč? — v listí ve větru, v davu lidí, v mlze, vodě a kouři, v tom tmavém kouři — až se sklonil a zamžoural — zahnuté ostří, ano.

B

Kupecký dům

Pan Berbelek se toho dne nevyspal. Pan Berbelek spával za vodenburských nocí špatně, ale tentokrát spal navíc i krátce — sotva udeřila devátá hodina, vkročil do ložnice esthlos Kristoff Njute, odstrčil Porta a Terezu stojící ve dveřích a z Berbelekova těla začala ihned vyprchávat veškerá ospalost, z mysli všechny noční můry.

„Ajch, ajch, ajch! Hieronime, ty kouzelníku, můj salonní kratiste, já se skláním, hluboce se skláním!“

„Mor na tě... Neroztahuj závěsy!“

„Nebudu vyzvídat, jak jsi to dokázal, řeknu jen tolik, že si zasloužíš každíčkový groš, příští loď u Sytyna pojmenujeme po tobě, no ukaž tu svou mordu, ať tě obejmu!“

„Nech toho! Vyřídil bys to i sám, Bruge by souhlasil se vším, to z lásky prý tak zhloupl, každopádně má hlavu v oblacích... Terezo! Qahwu!“

Ani urozený Kristoff Njute, jeruzalémský ryter a kožešnický potentát, nepocházel z Vodenburgu (byl Herdoňan druhé generace, narodil se v Neue Reese Hermanovi, synu Gustava), což částečně vysvětlovalo jeho srdečnost. Žil tady nicméně déle než Berbelek, pro nějž bylo jednou z největších záhad, jak dokázal Kristoff zůstat stejným jadrným cholerikem, zatímco i skuteční demiurgové optimismu a nenucenosti po několika měsících života v Řehořově morfě upadali do „vodenburské deprese“. Ovšem Njute byl vůbec opakem průměrnosti: šest a půl púsů výšky, dva lithy živé váhy, mohutná ramena, vlasy jako výkřik

plamene — rudé vousy, rudá hříva — a ten jeskynní hlas, řev ožralého medvěda, když šeptal, cinkaly skleničky.

„Okamžitě jsem udělal nové objednávky a kurýrem poslal faktorům nabídku vyšší výkupní ceny, vytlačíme Kreucka nejen z Neurgie, ale i z pobaltských knížectví, už to vidím,“ pokračoval pan Njute. „Rok, dva, nemůžou přece věčně žít z cikánských půjček, a jakmile pronikneme na sever...“

„Mušachin má podporu královské pokladny,“ poznamenal Hieronim, usrkávaje horkou skořicovou qahwu.

„Ha! Nepřibral jsem tě jako společníka právě proto? Máš přátele na východních dvorech, tvoje první pocházela z Moskvy, že?“

„Kristoffe...“

„No to se moc omlouvám, že jsem se o ní zmínil, pane Mučedníku! Kriste pane, ty si ale dokážeš libovat ve smutku! Vzpomínáš, jak jsem tě musel vytahovat z Lökova kotce? Myslel jsem...“

„Odejdi.“

„Už jdu, už jdu. Co jsem to... Kreucek, Mušachin, bratři Rozarští. No a pak už jen sibiřský chanát.“

„Ty netrumpneš, náklady na přepravu...“

Kristoff udeřil pěstí do polštářů.

„To ani nezamýšlím! Naopak! Například soboli do Severního Herdonu. Hop přes průliv! A až děda Mráz vymorfuje ten ledový most z Asie do Nového Laponska...!“

„Pche, morfuje ho už od sedmistého roku. Příliš slabý anthos, musel by přesídlit z Ubby až k průlivu ibn Kady.“

„Proč mě tak deprimuješ, esthle? Tři dobré zprávy za jedno ráno, a ty vypadáš, jako by tě vykopali z hrobu!“

„Kdybys věděl... Když se člověk probudí unavenější než před usnutím...“

„Co se ti zase zdálo?“

„Nevzpomínám si, nejsem si jistý, vlastně ani nevím, jak to popsat. Jen si, Kristoffe, představ něco takového: jsem zavřený, ale v nekonečném prostoru, běžím k místu, kde stojím, a oni mě rozsekávají na maděru, kdykoli se otočím, ale neotáčím se já...“

„Dost, dost! Musím tě rozpohtit, začínáš mi tady rezavět. I na ten ples jsem tě musel dotlačit skoro násilím — a co? udělal jsem chybu?“

„Jaké neseš zprávy?“

„Ech, ty to nevíš! Thór jde do války! Zase se budou bít o Uuk. Představ si ty objednávky, zimní kontingent, a k tomu zvýšení cen...!“

„Parazite.“

„Cha. Za tři hodiny připluje Apoštol Filip, za svítání přiletěl pták. Před termínem a beze ztrát. A teď mi řekni, že nemáme investovat do vlastní flotily!“

„Beze ztrát, protože jsi na poslední plavbu lapil toho Peršana-hekatombu. Četl jsi včerejšího *Jezdce*? Něco sežralo klipr Společnosti i s jejich nejlepším nimrodem, a hádej kde? — ve Středozemním moři! A ty tady mluvíš o okeánu!“

„Právě proto se okamžitě zvedneš z postele a pojedíš se mnou do přístavu. Musíme Ihmeta zastihnout ještě na můstku, než podepíše kontrakt s někým jiným. Ty ho přesvědčíš, cítím, že si padnete do oka. V dopisech se o tobě vyjadřoval s velkou úctou — opravdu jste se nikdy nesetkali? Teď máte každopádně příležitost, vyměníte si ty své krvavé příběhy, vezmeš ho do lázní, všechno na účet firmy, na ničem nešetří, ať se mu zatočí hlava, cokoli...“

„Nechce se mi,“ zabručel Hieronim.

Kristoff ho s rozmachem udeřil do zad, až panu Berbelekovi vypadl z rukou šálek se zbytkem qahwy na povlečení a odtud na koberec.

„Já ti věřím!“

„Fanatiku.“

Pan Berbelek se odšoural do sanitária, kde Tereza připravila horkou vodu na koupel. Pára orosila barevnou rozetu směřující na dvůr. Jen v tuto denní dobu se slunečnímu svitu dařilo vypudit ze dvora mokré stín, za hodinu už tam zavládne kamenný soumrak — plynové pyrokální plameny se budou mihotavě odrážet od zeleno-modré mozaiky a propůjčí lázni vzezření mořského aquaria. Hieronim při koupeli často usínal a právě zde zrozené sny ho ukolébávaly nejněžněji.

Pan Berbelek vůbec až příliš snadno a příliš často usínal — s výjimkou noci, kdy mu to šlo jen s obtížemi. Co si pamatoval, už od dětství, ještě dlouho před Kolenicí, ho pronásledovaly noční můry, které však po probuzení nedokázal převyprávět ani si je podrobněji vybavit; pamatoval si jen pocit naprosté ztracenosti a dezorientace, úzkosti tak šílené, že to ani nebylo možné vypovědět. Naopak dny mu ve Vodenburgu mýjely v neustálé ospalé lenivosti, povětšinou ani nevstal z postele, neoblékal se, nebylo proč. Sluhové kroutili hlavou a tiše brblali, ale on si toho nevšímal. Hlasy, lidé, světlo a tma, hluk a ticho, pokrmy takových či onakých chutí, střídání ročních období za okny — všechno se mu slévalo v jednu teplou mazlavou kaši, která ho v pomalých vlnách zalávala, neprodyšně zalepovala smysly. Až silná ruka esthla Njuta z ní dokázala Hieronima vytáhnout. Njute vždycky věděl proč.

Peníze, peníze, peníze. Zdálo se, že od chvíle, kdy pan Berbelek přicestoval do hlavního města Neurgie, na nic jiného nemyslí a jeho život se netočí kolem ničeho jiného. A pokud už se z této sítě vymotal, tak nikoli ovládan jinými touhami, nýbrž temnou nehybností a apatií, oním tartarem starců a sebevrahů, k němuž se z Vodenburgu otevírala brána nejširší. Musí se ovšem nechat, že bohatství je alespoň nějaký cíl, nějaký důvod k životu, možná mrzký, ale skutečný, a z něj se rodí další, dokud nedojde k obrodě lidskosti. Například hrdosti, osobní důstojnosti — a to z estetiky oděvu a forem etikety. Bělost košile a tíha prstenů na ruku určují hodnotu okamžiku. Neživé předměty takto dokážou morfovat vnitřní rozpoložení člověka — nejsme snad tou nejubožejší substancí?

Když se tedy připojil ke Kristoffovi, už oblečený do vycházkového oděvu, s napomádovanými vlasy, v pečlivě zapnutém černém britském kaftanu, se zeleným nákrčníkem a ve vysokých jugrách, které domácí otrok pečlivě vyleštil — byl to už trochu jiný esthlos Berbelek než ten, kterého Kristoff zastihl v teplém dusnu ložnice; trochu jinak myslel a zcela jinak se choval. Do bryčky esthla Njuta vyskočil Hieronim stejně energicky jako sám Njute. Jarní slunce pálilo, humijový plášť odhodil na sedadlo. Naopak Kristoff zůstal ve své objemné šubě s bobřím

límcem — a když se teď Herdoňan v prostorném voze roztahoval, zdál se pan Berbelek po jeho boku ještě hubenější a nenápadnější.

Před odchodem se podíval na teploměr — sedmnáct čárek na alexandrijské stupnici, ačkoli od moře vanul silný studený vítr a střapaté mraky v barvě písku rychle pluly po azurovém nebi. Severní obzor obvykle zahaloval kouř z Woernerovy huti, avšak dnes si vítr poradil i s ním, obloha byla jako vymetená. Jeli jiným směrem, dolů k přístavu, a Hieronim ani na okamžik nespouštěl oči z létajících vepřů, jejichž dlouhými trupy to házelo do stran i nahoru. Spočítal je: sedm. Přibyl jeden v barvách sultanátu Malta, koše byly právě v pohybu. Obrátil pohled k vlajkové věži přístavu. Vskutku, už vyvěsili znamení, že připluje Apoštol Filip. Samotný přístav ještě neviděl, vodenburské ulice byly značně křivolaké — navržené tak, aby se ubránily britským pirátům, kteří na tuto část Evropy útočili až do roku 850 PPŘ. Severní města, která podlehla a platila Britům harač, se zkáze vyhnula, ve Vodenburgu však byly její stopy stále patrné, například v podobě zubaté pobřežní zdi. Její temně šedý masiv se tyčil nad přístavní čtvrtí města, dnes se tam nacházely strážní věže technitů moře a kotviště vepřů. Z temných očnic bašt vyčnívaly oválné rypáky staletých pyresider.

Než bryčka vjela na přístavní promenádu, musela se prodrat ještě užšími uličkami staré kupecké čtvrti — a tady na dlouhé minuty uvízla. Obklopil je dav lidí, do uší pronikla suspenze výkřiků, smíchu a hlasitého hovoru ve čtyřech jazycích a do chřípí — pachy, od těch nejtuctovějších až po silně exotické, ty z perských a indických obchodů, otevřených „stánků hlupáků“, a všechny ostré. Jako obvykle se v takové tlačenici a chaosu zdálo, že je každá věc trochu méně sama sebou a trochu více něčím jiným, tedy ničím, věc, slovo, vzpomínka, myšlenka, pan Berbelek roztržitě poklepával rukojetí hole o bradu.

„A ten Ihmet...“

„Ano?“

„Má on nějakou rodinu? Kde žije?“

„Připoutat si ho půdou? Mhm. Toto město má spoustu kladů, ale málokdo by ho označil za pěkné.“

„Myslel jsem spíš na dům u Cartageny, usedlost sousedící s mou vilou bude příští měsíc na prodej, dostal jsem dopis, možná by...“

„Oni si takových vazeb velmi cení. Mhm.“

Nesmíme zapomenout, že ryter Njute byl v hloubi duše xenofob. Pan Berbelek si toho byl dobře vědom, sám byl pro Kristoffa cizinec; navíc zde v Neurgii byli cizinci oba. Kristoffova xenofobie se však vyznačovala tím zvláštním rysem, že neústila v nenávist, odpor ani strach. Kristoff zkrátka ke každému, kdo nebyl Herdoňan a kristian, přistupoval jako k divokému barbarovi, očekával jen to nejhorší, ničemu se nedivil a jakýkoli projev lidskosti vítal jako velké vítězství své morfy. Skrýval se za tím obrovský rezervoár nezáměrného pohrdání, ačkoli navenek se projevovalo pouze přehnanou srdečností. „Ty mluviš řecky! To mám radost! Nezašel bys k nám na večeri? Samozřejmě pokud jíš maso a piješ alkohol.“ A přitom nemohl mít člověk Kristoffa nerad.

Pan Berbelek vytáhl jantarovou tabákovnici a nabídl ryterovi. Oba si zapálili, oheň jim podal kočí.

„Znáš esthlé Šulimu Amitaci?“

„Ovšem,“ pan Njute pomalu vypustil z plic lepkavý kouř. „Co je to za směs?“

„Naše.“

„Opravdu? To se podívejme. A co s tou Amitací?“

Pan Berbelek se zachechtal a zhluboka potáhl.

„Myslím, že jsem podlehl její koruně. Nebo ona té mojí. A tak si říkám...“

„Každá žena je demiurg touhy.“

„Baže.“

„Čeho se bojíš? Děláš dobře, pronikni mezi ně, k Brugovi, k jeho příbuzným, o to jde, o to jde. Jen ať NIB prosperuje!“

„Přijela z Byzantia — znáš někoho, kdo ji tam znal?“

„Poptám se. A co? Věříš těm drbům?“

„Jakým drbům?“

„Že není mladá proto, že je mladá, a není krásná proto, že je krásná...“

„Ech, jako obvykle šíří choré výmysly, protože závidí.“

„Pravda. Vždyť je to Brugova příbuzná...”

„Hliněný ministr.“

Kočí práskl bičem, koně sebou trhli, vůz se vysvobodil z davu. Vyjeli ze stínu ulice na prosluněné bulváry a široké přístavní terasy, kde kerros okamžitě ztvrdl, uvolněný z útisku davu, a pan Berbelek spoutal své myšlenky do ukázněné řady, útržkovitý rozhovor skončil.

Sklady Kupeckého domu Njute, Ikita te Berbelek se nacházely v dlouhém dřevěném bakhauzu, jehož vysoká vrata se otevírala přímo na kamenné nábřeží. Vodenburg měl hluboký přístav a bezpečnou uzavřenou zátoku (dílo jakéhosi zapomenutého kratista), lodě tu obvykle kotvily jedna vedle druhé a zakrývaly celý mořský horizont; ani dnes tomu nebylo jinak. Zboží se vykládalo a nakládalo, po části nábřeží, která patřila NIB, pobíhala zhruba stovka otroků a námezdních dělníků.

Kristoff s Hieronimem objeli sklady zezadu. Esthlos Njute vystoupil a z kapsičky vytáhl hodinky.

„Nejvýš třicet minut.“

Po venkovních schodech vystoupali do úřadovny nacházející se v nástavbě ve třetím patře. Ve dveřích se minuli s N'Yumou.

„Popožeň lidi z Karla, k veslům, k veslům, musí mi tu udělat místo pro Filipa.“

Jednooký Negr přikývl. Loni se N'Yuma vykoupil ze služby u ryttera, avšak mentalita otroka mu zůstala, taková morfa se zaryje nejhlouběji.

Pan Berbelek tu měl svou kancelář, vyčlenili mu rohovou místnost, ale za všechny ty roky tam zavítal všehovšudy dvakrát. Necítil potřebu cokoli předstírat, byl zhruba takový kupec jako Kristoff diplomat. Pokud do skladů vůbec chodil, zůstávalo u návštěvy Njutovy pracovny, odkud byl ostatně nejlepší výhled; široké trojdílné okno vedlo přímo do přístavu a zátoky, z výšky čnělek mohl pozorovat celé to přístavní mraveniště. Když právě nelilo nebo příliš nemrzlo, nechával Njute okno otevřené a dovnitř volně proudil mořský vítr, slaný vzduch zde opakovaně zaléval každý předmět, jeho vůní nasákly zdi i koberec.

Pan Berbelek kouřil zbytek tabákovce a pozoroval ptačí pohyby nákladního jeřábu překládajícího na okeánský klipr jiné společnosti bedny obité železem, vyprovázel zrakem Karla Patu pomalu odplouvajícího od nábreží, sledoval rytmickou práci veslařů na vlečných člunech i odhalené N'Yumovy bicepsy pokryté jakýmsi kmenovým morfováním — Negr stál na hromadě staré takeláže, klel a pobízel nosiče vyklízející nábreží, pro ně byl pán a vládce, jenž zadupává do země pouhým pohledem divokého oka... Racci melancholicky skřehotali. Otrokyně přinesla horké thé; poděkoval, aniž se odvrátil od okna. Kristoff se za jeho zády dohadoval s perským úředníkem o jakési dlužné dani, v urážkách a invokacích přecházeli z očitiny do řečtiny a pahlaví a zase zpátky. Hieronim odhodil nedopalek z okna. Předloktími se opřel o vysoký okenní rám a usrkával thé, sůl štípala na jazyku.

Esthlos Berbelek se v myšlenkách vracel k začátkům své kupecké kariéry. Lutetia Parisiorum, léto po Černokněžníkově karpatské ofenzivě, Hieronim Berbelek byl častým hostem salonů. Zakrňel tehdy natolik, že o sobě dokonce přemýšlel ve třetí osobě. „Hieronim se klaní.“ „Hieronim baví společnost.“ „Ted' udělal Hieronim dojem.“ „Ted' si Hieronim odpočine.“ „A ted' si Hieronim podržne krk.“ Černokněžníkův anthos se v něm usadil jako horký puch. Zapomínal jíst. Ostré předměty, propasti, uhánějící koně, jimž by se mohl vrhnout do cesty — to všechno ho přitahovalo jako oheň mŕvy. Samozřejmě téměř neustále spal. A když už se probudil, tak v divném čase, s divnými touhami. Což bylo dobré — že měl nějaké touhy. V takovém stavu se dostal do spárů esthla Kristoffa Njuta. Velký kříž na prsou, divoký plnovous, nulová obeznámenost se salony a nedostatek patřičného taktu: dovozce kožešin z Herdonu s obrovskými plány a odbytištěm pod neformálním perským monopolem. „Kdybys tak mezi ně dokázal proniknout, vždyť je všechny znáš, a koho neznáš, ten každopádně zná tebe. Jen pomysli, esthle, jak bychom mohli zbohatnout!“ Zlato! Bohatství! Toho večera, u číše sladkého vína, v barevném světle dzungujských ohňů na bezměsíčném nebi, v oblaku morf francké aristokracie, v srdci anthu Lea Vialla, kratista Domýšlivosti a Pýchy — se

rozhodl zatoužit po bohatství. Rozhodl se, že bude chtít chtít, rozhodl se rozhodnout se — u všech Jupiterů, nějak ze sebe tu vůli vydobude! No vida, vykřičník, to je dobrý začátek. Následovala změna způsobu vyprávění. „Pan Berbelek se rozhoduje, že se stane bohatcem.“ „Pan Berbelek bude bohatč.“ Zeslábl Černokněžníkův puch? Pro všechny případy se Hieronim od té doby držel poblíž rytera, byl si jistý, že impulzivní Herdoňan ho přiměje zúčastnit se každé recepce, na jakou přijde pozvání — a ani mu nedovolí spát příliš dlouho. Časem začaly klíčit i jiné touhy. Nejnovějším nápadem se stala esthlé Amitace — nebyla snad hodna toužení? Vše se ubíralo dobrým směrem — v tu chvíli už si pan Berbelek nebyl jistý, jestli po ní jenom chce toužit, nebo jestli už skutečně touží. Nejobtížnější je morfovat sám sebe a nejsnazší je přehlédnout okamžik, kdy dojde ke změně vlastního keru.

„Připlouvá, Kristoffe.“

Apoštol Filip stáhl plachty u druhé bóje a blížil se k nábreží, postupně přitom zpomaloval, posádka už čekala s lodními háky a lany.

Njute přistoupil k oknu, vyklonil se a zakřičel:

„N'Yumo! Kapitán, lodivodka a nimrod ke mně!“

Hieronima odvěkl za paži ke dveřím do salonu.

„Zamluvil jsem oběd u Skelly.“

Kromě Berbelekovy pracovny byl salon snad nejméně využívanou místností v sídle NIB. Rozloha bakhauzu šest tisíc púsů čtverečních umožnila ryterovi nejružnější výstřednosti — v nástavbě umístil mimo jiné i dvě ložnice (oficiálně „pro hosty společnosti“) či šachový pokoj. Salon byl dlouhá úzká místnost s výhledem na přístavní zeď a kotviště létajících vepřů. Byl zařízen v keltském stylu, stěny pokrývalo tmavé dřevo, v rozích pokoje stál masivní nábytek z dubu, hyexu a selečiny, s pravými úhly a ostrými hranami — s výjimkou vysokého stolu umístěného ve středu, kolem něhož teď pobíhali tři doulové ze Skellova domu. Prostírali pro pět osob.

Pan Berbelek se posadil ke stolu, srovnal příbory, nalil si víno a už musel vstát, aby přivítal hosty. Dva z nich byli silní technité moře a nedokázali zcela kontrolovat své aury, čehož si Berbelek okamžitě

všiml podle chování vína ve své číši a tepla ve tvářích, když se mu krev nahrnula do hlavy a na obličejí mu naskočily ruměnce. Rděl se i Kristoff a Skellovi otroci — sami hosté ale samozřejmě ne.

Rychlé pozdravy, upřímné úsměvy — doulové přispěchali s vodou na omytí rukou a Njute, na nic nečekaje, připil na úspěšnou cestu z Herdonu. Posadil se do čela, pan Berbelek po jeho levé straně, po pravé — Otto Prünz, kapitán Filipa, vedle něj Heinemerle Treptová, mladá okeánská lodivodka; Ihmeta Zajdara, hlavního nimroda společnosti Njute, Ikita te Berbelek, přirozeně usadili vedle Hieronima. Nad horkou polévkou si vyměnili zdvořilosti. Oba technité seděli na téže straně stolu a tekutiny se nebezpečně přiblížily k okrajům nádobí.

Právě Ihmet byl v této společnosti jediný, koho pan Berbelek vůbec neznal. Otto, kristian a Njutův krajan, se pro NIB plavil od začátku, nejdříve na vlastním klipru a nyní jako kapitán Apoštola, prvního okeániku společnosti. Heinemerle si najali hned po jejím přijetí do císařského cechu navigátorů. Jako žena měla mezi posádkou slabší postavení a při dlouhých plavbách představovala větší riziko pro vznik kompetenčního sporu, proto byl její kontrakt levnější — schopnosti Treptové však hovořily samy za sebe a se starým Prünzem zjevně dobře spolupracovala.

Zato snědý Zajdar... jeho spolupráce s firmou byla jen příležitostná. V posledních letech, kdy začaly být mořské nestvůry agresivnější, ceny služeb nimrodů se zkušenostmi s ochranou lodí značně vzrostly, a navíc takových lidí nebylo mnoho. Esthlos Njute zkoušel, co se dalo — kontrakt na plavbu jedním směrem, společné kontrakty, připojení ke konvojům... Tak také získal Zajdara. Peršan ukončil mnohaletou spolupráci s Kastygou a v poslední době přijímal jen individuální zakázky, což ne každému vyhovovalo; Kristoff však jeho služeb využíval, kdykoli se dalo, a právě jeho si také najal k ochraně prvního okeániku stoprocentně vlastněného společností Njute, Ikita te Berbelek. Do konce začal Zajdara titulovat „hlavním nimrodem společnosti“. Trochu doufal, že slovy začaruje realitu. Ihmet vytrvale odpovídal zdvořilými, nezávaznými dopisy.

„Včera jsem četl o smrti hlavního nimroda Africké,“ nadhodil pan Berbelek v pahlaví. „Vaše cesta proběhla bez nepříjemných incidentů?“

„Když pominu sirény na Lokoloidech. Nedošlo ani k žádné vraždě.“

„Ach, nikdy jsme o tobě nepochybovali. Zvláště esthlos Njute — on má o tobě velmi vysoké mínění.“

Ihmet Zajdar po těchto slovech sklonil hlavu. Nezkušený technité bez sebekontroly nebo naopak ti příliš zkušený, příliš dlouho praktikující své umění, ti, jejichž práce vyžadovala mnohatýdenní nepřetržité rozšiřování anthů, jako právě technité moře, kteří celé měsíce řídili lodě v těsném sevření svých aur, případně technité války, stratégové, aresové — ti často nedokázali své aury ovládnout, už je neuměli stáhnout, vyrovnat, a otiskovali se pak do keru mocnou pečeti bez ohledu na okolnosti, ve dne i v noci, za bdění i ve spánku, o samotě i v srdci davu. Vedleším efektem dlouhodobé přítomnosti takového nimroda na lodi bývaly smrtelné oběti v řadách posádky. Sváry, strkanice a přátelské soupeření, které by jinak skončilo nanejvýš vyraženým zubem — končovalo v nimrodově koruně rozbitými hlavami, podříznutými krky a smrtí utonutím. Zajdar se však těšil velmi dobré pověsti.

„Všiml jsem si,“ prohlásil a přisypal si do polévky notnou dávku koření. „Obávám se, že ho budu muset zklamat.“

„Ještě ani neznáš naši nabídku.“

„Ale nabídku dostanu, že?“ Ihmet se tázavě zadíval na zrudlého Hieronima.

Pan Berbelek mu pohled oplatil. Peršanovy oči byly blankytné čistým, jasným blankytem jarní oblohy, posazené v sítích hlubokých vrásek silně opálené kůže — vrásek od slunce a větru, Zajdar totiž nevypadal na víc než třicet. Ve skutečnosti už dávno překročil šedesátku, nebo i sedmdesátku, ale morfa svírala Hmotu pevně. Tělo je jen háv mysli, jak psali filozofové. I háv jeho těla však uváděl v omyl, Ihmet chodil oblekaný po herdonském způsobu, jednoduchý stříh, bílá, černá a šedá barva, úzké nohavice i rukávy, košile zavázaná až ke krku. Jen černé vousy měl zastřižené podle izmaelitské módy.

„Už jsi podepsal kontrakt s někým jiným?“

Peršan zavrtěl hlavou, polykaje horkou polévku.

Hieronim si jen povzdychl a sklonil se nad svým talířem.

Delší chvíli mlčeli a naslouchali hlasitému rozhovoru esthla Njuta, kapitána Prünze a Treptové. Heinemerle nadšeně vyprávěla o skvostech jihoherdonských přístavů, divoších z rovníkových ostrovů, zvířecích narkotikách a exotických morfezoonech. Mezi chody přinesli ryterovi zkontrolovaný manifest Apoštola Filipa a Kristoff začal znovu počítat očekávané zisky.

„I na severu, v těch převelikých lesích,“ vyprávěla mezitím Heinemerle, „které se táhnou od Okeánu k Okeánu, v každém případě až k Megorosům, k šestému listu, kde Anaxegyros ještě nevrostl tak hluboko, aby vytlačil divoké kratisty, na úplném severu nebo například v Herdonu-Aragonii, když jsme čekali na zboží, jsem mluvila s osídlenci, mýtus, či pravda, těžko říct, možná už se rozpouští v Anaxegyrově koruně, ta města živého kamene, řeky světla, křišťálové ryby, tisíciletí hadi moudřejší než lidé a květiny lásky i nenávisti, stromy, z nichž se rodí daimoni lesa — řekni, Ihmete, vždyť jsi to viděl na vlastní oči.“

„Neumím vyprávět.“

„Na lodi, když tě přepadla melancholická nálada, tos dokázal vykládat celé hodiny...“

„Ale to byly cizí příběhy,“ usmál se Zajdar pod vousy.

„To nechápu,“ rozčilila se Treptová. „Co to má znamenat? že to byly lži? Lhát dokážeš?“

„O to nejde,“ ozval se tiše pan Berbelek a ulamoval si přitom chleba. „Příběhy opakované po někom *mohou* být nepravdivé, a to nás osvobozuje. Zato když mluvíme o vlastních zkušenostech...“

„Cože?“ skočila mu do řeči. „Co se nám vlastně snažíš říct? Že upřímní můžeme být jen ve lži? Takové báchorky jsou dobré leda tak pro děti.“

Pan Berbelek pokrčil rameny.

„Já ráda sdílím příběhy,“ šeptla Heinemerle. „Jaký má smysl cestovat po světě, když nikomu nepovíš, cos viděl?“

Před dezertem podepsal Njute bankovní listiny s osobními premiemi ještě nad rámec smluvně zaručených čtyř procent zisku pro kapitána a dvou pro lodivodku. Treptová srdečně poděkovala, Zajdar se na svou listinu ani nepodíval.

Hieronim se dotkl jeho paže.

„Klidné stáří?“

Ihmet vykonal gesto chránící před al-Uzzá.

„Snad ne. Ale ano, máš pravdu, esthle — už začínám počítat ztracený čas. Týdny na moři... kapky krve v přesýpacích hodinách života, cítím každou z nich, padají dolů jako kameny, až člověku běhá mráz po zádech.“

„Smutek?“

Peršan se na Hieronima zamyšleně podíval.

„Myslím, že ne. Ne.“

„A co teď? Rodina?“

„Dávno na mě zapomněli.“

„Takže?“

Zajdar ukázal pohledem na Treptovou, která se škádlila s Kristoffem.

„Hltat svět, jako ona. Ještě trochu, ještě trochu.“

Pan Berbelek ochutnal odporně sladký sirup.

„Mmm. Dokud má člověk apetit, že?“

Peršan se k Hieronimovi naklonil.

„Je to nakažlivé, esthle.“

„Myslím, že...“

„Opravdu se můžeš nakazit. Najdi si mladou milenkou. Zplod' syna. Přestěhuj se do koruny jiného kratista. Do jižních krajín. Více slunce, více jasného nebe. Do morfy mládí.“

Pan Berbelek se hrdelně zasmál.

„Pracuji na tom!“ Nabral si ořechové pasty; Zajdar gestem poděkoval. „A jde-li o jasné nebe... Vila u Cartageny. Val du Ploi, krásné okolí, velice hladký keros. Měl bys zájem?“

„Mám už trochu půdy v Languedocu. Ale co jsem to říkal? Ještě si nemíním ohřívát kosti na zahrádce.“

„Mhm, nepracuje, neodpočívá,“ Hieronim nadmul tvář, „tak co tedy bude dělat?“

Ihmet si utřel ruce do látky podané Skellovým doulem. Otevřel bankovní listinu, pohlédl na sumu, vyfoukl nosem.

„Praktikovat štěstí.“